

Lítost a oživení

*Materiál pro přípravu pobožností
k připomenutí událostí
100 let od začátku První světové války*

První světová válka

28. července 1914 vyhlásilo Rakousko Uhersko válku Srbsku. Odstartovalo tak konflikt, který trval 4 roky, zasáhl Evropu, Afriku a Asii, ale bojovalo se na moři u Austrálie či Jižní Ameriky. Vyžádal si deset milionů obětí, z toho skoro **200 000** Čechů a Moravanů. Přesná čísla však neexistují. Zraněných bylo zřejmě více jak dvacet milionů. V naší zemi není snad jediná obec, kde by nestál pomník s připomínkou obětí. Dodnes povědomí o této hrůzné válce zůstává zastřené. Během posledních sta let nebyla častokrát politická vůle události První světové války připomínat v celé šíři pravdy.

Alarmující skutečnosti, které neslavné výročí připomíná, jsou podnětem k zastavení se. Jako společenství věřících vnímáme nejen děsivost zbytečně položených životů, hrůznost nezodpovědného velení vojsk, hluboké politické i hospodářské dopady na naši zemi i svět, ale i stopu duchovního zla, které s jistotou zasáhlo mnoho míst Evropy i celého světa včetně naší země. Proto chceme vybídnout jak křesťany, tak i ostatní občany naší země, abychom společně prosili za naše předky, jejich rodiny a za smíření a odpuštění spáchaného zla.

Zveme k modlitbě a klademe při tom důraz na rozměr pokání za zničení obyčejných lidských životů. Chceme prosit za spásu těch, kteří padli a odpuštění viny všem, kteří nesou podíl na tomto hrozivém krveprolití, stejně tak jako nemalé důsledky ztráty blízkých, které zasáhly snad do všech rodin v naší zemi. Chceme také prosit za mír, za odvahu a vůli k míru a ochranu před novými válečnými ohroženími.

Informace o tomto světovém konfliktu lze dnes získat z mnoha zdrojů včetně internetových stránek (např. *Radim Kapavík* http://www.valka.cz/clanek_10488.html).

V našem materiálu nabídneme několik možností, jak připravit modlitbu či pobožnost v rámci vlastní obce či farnosti.

Mnozí z nás si spojujeme tuto válku jen s pojmem legionářů, ale není to spravedlivé. Mnohem větší počty občanů českých okresů Rakouska Uherska byly nasazeny do bojů za Rakousko Uhersko (mluví se o milionu vojáků). Z nich se zhruba pětina nikdy nevrátila domů, mnozí přijeli s doživotním zraněním. Většině z nich nikdo nepoděkoval za nasazení a riskování života, šílené podmínky několikaletého válčení,... Tato fakta je třeba zařadit do celkového výsledku války, v níž padlo deset milionů lidí, rozpadly se hranice států, ale stejně tak hluboce utrpěla důvěra k vládcům a řada lidí propadla v hlubokou krizi víry v dobrého Boha. Tato osobní krize víry a důvěry mnoha obyčejných lidí nese své ovoce dodnes.

Co dělat?

Nejen vlastní výročí začátku První světové války, ale také podivné zamlčování skutečností po ní jsou zásadním důvodem, proč pozvat naši zemi k modlitbě za smíření zla, za spásu padlých a za mír pro naši i budoucí generace.

Iniciátory takového „pozvání“ mohou být kněží a farníci našich farností. Stačí oslovit obec či město, aby uspořádaly u památníku padlých nebo v kostele či na jiném vhodném místě společné připomenutí událostí války. Datum vypuknutí války bylo 28. července 1914. Lze požádat místní dobrovolné hasiče, aby položili věnec k památníku, lze pomníky opravit či alespoň vyzdobit. Na některých místech dodnes existují spolky pečující o tyto památníky a lze s nimi navázat spolupráci. Jistě lze oslovit lidi, kteří mají alespoň vzpomínku na tatínky vracející se z války či na vyprávění dědečka o jeho zážitcích z války, ukázat dobové fotografie či tehdejší články z místních novin uložené v místním či okresním archivu. Ze zkušenosti víme, jak rádi místní archiváři

pomohou. Nezapomeňme na školy, které často rády pomohou s přípravou i průběhem této piety.

Nenechme se odradit zjednodušujícími tvrzeními, která spojují katolickou víru či církev s důsledky války či jednáním rakouské monarchie. Většina evropských účastníků bojů na obou stranách zákopů byli formálními křesťany. Mnozí z nich nasadili hrdinským způsobem životy opírajíce se o víru. Nemálo hrdinů bylo i v řadách vojenských kaplanů, kteří beze zbraně byli v prvních liniích a nasazovali své životy pro útěchu a poslední pomoc umírajícím, raněným a zdrceným. I tito lidé si zaslouží vzpomínku a úctu.

Není náhodou, že padesát let od vypuknutí První světové války se v srdci katolické církve odehrává koncil, na jehož začátku blahoslavený papež Jan XXIII. mluví o svobodě, kterou konečně církev zakouší, protože v minulosti do církevního života zasahovaly světské autority¹. Tento koncil se zásadně distancuje od zla válek a vyslovuje zásadní odsouzení.²

Pozvěme naše představitele obcí a měst, všechny, kteří vnímají hodnotu skutečného míru. Nenechme minout toto smutné výročí bez povšimnutí. **Nejde o oslavy, ale o události s duchovním přesahem, které mnohde po celé století čekají na smíření.**

Je velice obtížné vylíčit na několika málo stránkách všechny události První světové války včetně toho, co jim předcházelo a co následovalo. Navíc každé hodnocení událostí je vždy velmi složité. Není úkolem tohoto materiálu líčit jednotlivé politické a strategické kroky, chyby a hrdinné výkony armád i jednotlivců. Je však bezesporu, že v rovině jednotlivců na všech stranách konfliktu řada lidí prokázala obrovskou odvahu a mnozí nabídli svůj život za svoji zemi, přátele a rodiny.

¹ Srv. Proslov papeže Jana XXIII. u příležitosti slavnostního zahájení koncilu čl. 43*-44*, viz. II. vatikánský koncil očima Jana XXIII. a Pavla VI., Karmelitánské nakl., Kostelní Vydří 2013, str. 59.

² Gaudium se spes čl. 79.

Modlitby

1. Krátká modlitba

Bože, tys nám poslal svého Syna, aby nám přinesl tvůj pokoj, a on za nás prolil svou krev, a tak přemohl naši lidskou zlobu.³ Proto ti s důvěrou svěřujeme naše bratry a sestry, kteří položili životy v bojích První světové války. Věříme, že je vysvobodíš ode všeho zlého a dáš jim svůj věčný mír. Prosíme tě i za ty, kteří byli hluboce zraněni v důsledku války jak na těle, tak na duchu. Zahlad' tyto bolestné rány. Prosíme tě za smíření zla, které se tímto hrozivým konfliktem zrodilo. Odpusť našim předkům a pomoz nám usilovat o skutečný mír. Neboť ty žiješ a vládneš na věky věků. *Amen.*

2. Ekumenická bohoslužba

Uvítání přítomných a uvedení do pobožnosti

Znamení kříže a liturgický pozdrav

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. *Amen.*

Milost našeho Pána Ježíše Krista ať je s vámi se všemi. *I s tebou.*

Modlitba⁴

Bože, s důvěrou svěřujeme do tvých rukou naše bratry a sestry, kteří položili životy v bojích První světové války. Tvá láska je provázela po celý život; věříme, že je také vysvobodíš ode všeho zlého a dáš jim svůj věčný mír.

³ Viz *Modlitba v Době války nebo rozvratu*, Český misál, Praha 1983, str. 847.

⁴ srv. *Pohřební obřady*, čl. 33/ modlitba 3, str. 17

V této víře tě také prosíme, abys je uvedl do svého království. Vždyť minulo, co bylo časné, a u tebe již nebude pláč ani nářek ani bolest, ale jen pokoj a radost.

Skrze tvého Syna v Duchu svatém na věky věků. *Amen.*

Text Písma

Lze vybrat z textů „V době války a rozvratu“ Lekcionář VI/1⁵, str. 429-435, nebo z následujících:

1 Jan 1,5-9; Dt 30,15-20; Mdr 1,1-16; Sir 28,1-7; Mt 5,1-10.

Kázání / promluva

Prosby

Bůh je „panovník milující život“⁶, který chrání právo a spravedlnost.

S očima upřenýma na Dárce života společně volejme:

1. Prosme o zastavení jakéhokoli zla války v Evropě i kdekoli po světě.
2. Prosme o zodpovědnost a moudrost pro politiky a státníky světových mocností.
3. Prosme nejen o statečnost, ale také o milosrdenství pro naše vojáky.
4. Prosme o spásu pro všechny vojáky, kteří padli v bojích První světové války.
5. Prosme za všechny rodiny postižené válkou, za dar odpuštění a smíření.

Bože, ty jsi nám daroval svobodu a povolal jsi nás, abychom pečovali o zemi. Prosíme tě, chraň nás, abychom nepřipustili žádný další válečný konflikt.

Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána. *Amen.*

⁵ Lekcionář VI/1, Česká liturgická komise, Praha 1981.

⁶ Mdr 11,26

Otče náš

Pomodleme se, jak to naučil Ježíš své učedníky:

Otče náš ... , ... neboť tvé je království i moc i sláva navěky.
Amen.

Požehnání:⁷

Pán s vámi. *I s tebou.*

Hospodin ať vám žehná a ať je vaší stráží. *Amen.*

Ať nad vámi rozjasní svou tvář a smiluje se nad vámi. *Amen.*

Ať k vám svou tvář obrátí a naplní vás svým pokojem. *Amen.*

Požehnej vás všemohoucí Bůh Otec i Syn i Duch svatý. *Amen.*

nebo

Bůh, zdroj všeho života, nám skrze svého Syna dal naději na
vzkříšení: Ať ve vás tuto naději upevní a ať vám žehná. *Amen.*

Ať dá všem zemřelým odpočinutí světlo a mír, a všem živým ať
odpustí hříchy. *Amen.*

Ať všem, kdo věří ve vzkříšení Krista, dá účast na jeho životě.
Amen.

Požehnej vás všemohoucí Bůh Otec i Syn i Duch svatý. *Amen.*

3. Pobožnost s litaniami - beze mše svaté

*Bohoslužba předpokládá kladení věnce nebo alespoň květin
ke hrobu padlých resp. k pomníku resp. na oltář.*

Uvítání přítomných a uvedení do pobožnosti

Znamení kříže

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. *Amen.*

⁷ Viz *Áronske požehnání*, Český misál, Praha 1983, str. 479., nebo požehnání z Příručky pro veřejné pobožnosti str. 282

Modlitba⁸

Bože, s důvěrou svěřujeme do tvých rukou naše bratry a sestry, kteří položili životy v bojích První světové války.

Tvá láska je provázela po celý život; věříme, že je také vysvobodíš ode všeho zlého a dáš jim svůj věčný mír.

A v této víře prosíme, abys je uvedl do svého království.

Vždyť minulo, co bylo časné, a u tebe již nebude pláč ani nářek ani bolest, ale jen pokoj a radost.

Skrze tvého Syna v Duchu svatém na věky věků. *Amen.*

Text Písma

Lze vybrat z textů „V době války a rozvratu“ Lekcionář VI/1⁹, str. 429-435, nebo z následujících: 1 Jan 1,5-9; Dt 30,15-20; Mdr 1,1-16; Sir 28,1-7; Mt 5,1-10.

Kázání / promluva

Kající litanie za zemřelé¹⁰:

Pane, smiluj se. *- Pane, smiluj se.*

Kriste, smiluj se. *- Kriste, smiluj se.*

Pane, smiluj se. *- Pane, smiluj se.*

Bože, náš nebeský Otče, *smiluj se nad nimi.*

Bože Synu, Vykupiteli světa,

Bože Duchu Svatý,

Bože v Trojici jediný,

Svatá Maria, Matko Boží, *přimlouvej se za ně.*

Matko milosrdenství,

Matko církve,

Útočiště hříšníků, *přimlouvej se za ně.*

Útěcho zarmoucených,

⁸ srv. *Pohřební obřady*, čl. 33/ modlitba 3, str. 17

⁹ *Lekcionář VI/1*, Česká liturgická komise, Praha 1981.

¹⁰ *Pastorační příručka pro veřejné pobožnosti*, str. 280 - *Litanie za zemřelé II.* s úpravou poslední části.

Svatý Josefe,
Svatý Jene Křtiteli,
Svatý archanděli Michaeli,
Blahoslavený Karle I.,
Všichni svatí a světice Boží, *přimlouvejte se za ně.*

Milostiv jim bud', *odpusť jim, Pane.*
Milostiv jim bud', *vysvobod' je, Pane.*
Od každé viny a trestu, *vysvobod' je, Pane.*
Pro svou nekonečnou lásku,
Pro milostiplné narození svého Syna,
Pro jeho křest a svatý půst,
Pro jeho úzkost a smrtelný pot,
Pro jeho bolestné bičování,
Pro jeho potupnou trnovou korunu,
Pro jeho bolestiplnou křížovou cestu,
Pro jeho svaté rány,
Pro jeho modlitby na kříži,
Pro jeho odpuštění zločinci,
Pro jeho láskyplnou oběť,
Pro jeho opuštěnost,
Pro jeho odevzdanost do tvých otcovských rukou,
Pro jeho hořkou smrt,
Pro bolest jeho svaté Matky,
Pro jeho slavné zmrtvýchvstání a nanebevstoupení,
Pro seslání Ducha Svatého,

My hříšníci, *prosíme tě, vyslyš nás.*
Daruj všem zemřelým svůj pokoj,
Přiveď je k patření na tvou tvář,
Povolej je k hostině věčného života,
Smiluj se nad těmi, na které nikdo nevzpomíná,
Vysvobod' všechny, za jejichž hříchy jsme spoluvinni,
Dopřej nám, abychom spolu s našimi zemřelými příbuznými,
předky a přáteli našli u tebe věčný domov,

Přijmi zemřelé z naší obce (našeho města), kteří padli v bojích
První světové války do svého nebeského království,
prosíme tě, vyslyš nás.

Daruj svou věčnou spásu všem obětem válek,
Dopřej jim vzkříšení ke slávě,

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa,
dej jim odpočinutí věčné.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa,
dej jim odpočinutí věčné.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa,
dej jim odpočinutí věčné.

Poděkování za dar života.

Bože, děkujeme ti za dar života, který jsme přijali od našich
rodičů a předků. Děkujeme ti za zemi, ve které můžeme žít.
Svěřujeme tvému milosrdenství cestu naší země uplynulými sto
lety.

Prosíme tě, odpusť našim předkům i nám vinu za ohrožení životů
vlastních i druhých lidí.

Požehnej naší zemi i celému světu, ochraňuj nás a nedopusť další
zlo války.

Skrze Krista, našeho Pána. *Amen.*

*Nyní je možné položit věnec k pomníku zemřelých
nebo symbolickou kytici na oltář kaple.*

*Doporučuje se zde píseň 901 z jednotného kancionálu nebo jiný
vhodný zpěv nebo hudba.*

Otče náš

Pomodleme se, jak to naučil Ježíš své učedníky:

Otče náš, ...

Požehnání

Pán s vámi. *I s tebou.*

Požehnej vás, vaše rodiny i celý tento kraj (obec, město)
všemohoucí a milosrdný Bůh Otec i Syn i Duch svatý. *Amen.*

4. Slavení mše sv. na památku a za spásu obětí První světové války

Lze použít formulář „Za více zemřelých“ B nebo C
(*Český misál str. 933*).

Modlitba věřících - Přímluvy

Bůh je „panovník milující život“¹¹, který chrání právo a
spravedlnost.

S očima upřenýma na Dárce života společně volejme:

1. Prosme za církve, aby byla v tomto světě nositelkou radostné
zvěsti o smíření a pokoji mezi lidmi.
2. Prosme o zastavení jakéhokoli zla války v Evropě i kdekoli
po světě.
3. Prosme o zodpovědnost a moudrost pro politiky a státníky
světových mocností.
4. Prosme nejen o statečnost, ale také o milosrdenství pro naše
vojáky.
5. Prosme o spásu pro všechny vojáky, kteří padli v bojích
První světové války.
6. Prosme za všechny rodiny postižených válkou, za dar
odpuštění a smíření.
7. Prosme za nás, obyvatele této obce (tohoto města), abychom se
učili odpouštět těm, kteří se proti nám provinili a prosit
za odpuštění ty, kterým jsme sami ublížili.

¹¹ Mdr 11,26

Bože, ty jsi nám daroval svobodu a povolal jsi nás, abychom pečovali o zemi. Prosíme tě, chraň nás, abychom nepřipustili žádný další válečný konflikt.

Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána. *Amen.*

Je vhodné využít II. eucharistickou modlitbu O smíření včetně vlastní preface.

Ve mši svaté nebo při jiných bohoslužbách je možno také využít následujících proseb vojenských kaplanů Armády ČR.

Prosby vojenských kaplanů Armády ČR¹²

Modlitba za mír

Všemohoucí Bože, ty jsi Dárce pokoje.

Stojíme zde proto před tebou a prosíme:

1. Přispěj na pomoc světu, který je zasažen násilím, a daruj lidem mír.
2. Posiluj v srdcích všech, kteří mají zodpovědnost za tento svět, odvahu bránit skutečnou spravedlnost, svobodu a důstojnost všech lidí.
3. Upevňuj odhodlání všech, kteří nasazují své síly v boji se zlem.
4. Uzdrav srdce mužů i žen, kteří zaslepení nenávistí a sobectvím neváhají použít násilí pro dosažení svých cílů.
5. Probud' v nás vnímavost pro trpící i ochotu jim pomáhat.
6. Nauč nás odpouštět těm, kteří se proti nám provinili, a prosit za odpuštění ty, kterým jsme my sami ublížili.

Prosíme tě, Bože, vyslyš nás skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť on nám otevřel cestu do tvého království pokoje. *Amen.*

¹² <http://kaplani.army.cz/index.php?id=40>

Modlitba za padlé a zemřelé

Všemohoucí Bože, ty jsi Pánem nad životem i smrtí.

Stojíme zde proto před tebou a prosíme:

- Ujmi se všech, kteří zahynuli v bojích a válkách způsobených lidskou zlobou, pýchou a sobectvím.
- Přijmi do své náruče všechny ty, kteří svůj život obětovali při obraně života a svobody druhých lidí.
- Shlédni ve své lásce na ty, které o život připravila věrná služba, odvaha a statečnost.
- Smiluj se nad těmi, kteří zemřeli ve válkách zbytečně a nesmyslně.
- Odpusť pro své milosrdenství také těm, kteří ve své slabosti a omylnosti ztratili život v boji za věci nespravedlivé.
- Otevři své království spravedlnosti a pokoje všem nevinným obětem válek a násilí.

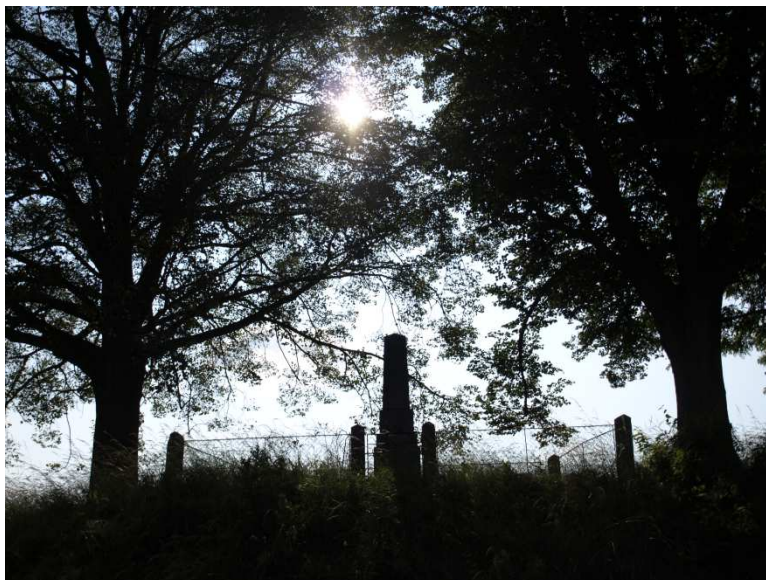
Prosíme tě, Bože, vyslyš nás skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť on jako první z těch, kdo zemřeli, vstal z mrtvých.

Amen.

Poznámky k promluvě

Obsah

První světová válka	2
Co dělat?	3
Modlitby	5
1. Krátká modlitba	5
2. Ekumenická bohoslužba.....	5
3. Pobožnost s litaniami - beze mše svaté.....	7
4. Slavení mše svaté za spásu a na památku obětí První světové války	11
Prosby vojenských kaplanů Armády ČR	12
Poznámky k promluvě	14

S církevním schválením
Mons. Františka Václava Lobkowicze,
biskupa ostravsko-opavské diecéze
pod č. j. 874/2014 ze dne 27. 1. 2014

Vydalo Pastorační středisko Arcibiskupství pražského
Praha 2014